

Representantforslag 84 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande

Dokument 8:84 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande om å endre Stortingets forretningsorden § 53 Spørretime

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortingets presidentskap oppnevnte 6. april og 4. mai 1995 en utredningsgruppe for å vurdere spørsmålsordningen i Stortinget. Stortingets daværende visepresident, Edvard Grimstad, ble oppnevnt som leder av gruppen, og som øvrige medlemmer ble oppnevnt stortingsrepresentantene Haakon Blankenborg og Kristin Halvorsen.

Stortingets presidentskap besluttet at gruppen særlig skulle vurdere spørretimens omfang, herunder reglene om avvisning av spørsmål og interpellasjoner, om det burde innføres en ordning med skriftlige spørsmål til regjeringens medlemmer, og om det burde iverksettes forsøk med såkalt «spontanspørretime». For øvrig skulle gruppen selv avgjøre hvilke sider ved reglene om spørsmål og interpellasjoner det kunne være grunn til å ta opp til nærmere vurdering.

Utredningsgruppen avga sin innstilling 19. februar 1996.

I anbefalingen fra flertallet heter det bl.a.:

«For å øke Stortingets mulighet til å ta opp aktuelle politiske spørsmål raskt med regjeringen, foreslår et annet flertall – Edvard Grimstad og Kristin Halvorsen – innført en muntlig spørretime i Stortinget hver onsdag kl. 10, hvor de regjeringsmedlemmer som statsministeren utpeker, møter fram og svarer på spørsmål som representantene stiller muntlig og som forutsettes ikke å være kjent på forhånd. Flertallet uttaler at statsministeren bør delta så vidt mulig, og minst én gang i måneden.»

Presidentskapet og senere Stortinget sluttet seg i hovedsak til forslaget fra utredningsgruppens flertall om muntlig spørretime, og forsøksordningen ble senere gjort permanent. Når det gjelder anbefalingen om hvor mange regjeringsmedlemmer som burde delta hver gang, mente presidentskapet i sin innstilling at tre–fire regjeringsmedlemmer burde være tilstrekkelig som et minimum, og at det selvfølgelig burde være en rullering.

Formuleringen fra flertallet om statsministerens tilstedeværelse ble imidlertid aldri tatt inn i Stortingets forretningsorden. Statsministerens tilstedeværelse i den muntlige spørretimen er dermed i stor grad opp til statsministeren selv. Sedvanen fra de siste årene (etter valget 2009) har vært at statsministeren har møtt til muntlig spørretime i en frekvens som tilsier om lag én gang hver måned i 6 av de 9 måneder hvor det er møtevirksomhet/muntlige spørretimer i Stortinget, eller om lag hver 4,5. spørretime.

Forslagsstilleren mener at formuleringen fra flertallet om statsministerens tilstedeværelse i spørretimen (så vidt mulig, og minst én gang i måneden) er minst like aktuell i dag. Flere forhold tilsier at statsministeren oftere burde være til stede i den muntlige spørretimen og at det bør bli økt forutsigbarhet om statsministerens tilstedeværelse.

Et av de åpenbare forhold er at statsministeren svært sjelden er til stede og/eller deltar i debatter i landets parlament. Foruten de obligatoriske debattene om trontalen og statsbudsjettet, har statsministeren kun vært i Stortinget ved fire anledninger så langt i denne stortingssesjonen; en interpellasjonsdebatt initiert av Trine Skei Grande 27. oktober 2011, og 3 muntlige spørretimer (26. oktober 2011, 30. november 2011 og 15. februar 2012).

Et annet forhold er en større forutsigbarhet for opposisjonen til å kunne få debattert aktuelle politiske saker med statsministeren jevnlig. Spesielt i en parla-

mentarisk situasjon med en flertallsregjering er dette et viktig demokratisk prinsipp, da de aller fleste saker som kommer fra regjeringen til Stortinget for lengst er «ferdig debattert», og Stortinget mer og mer framstår som et ekspedisjonskontor for regjeringens politikk uten reell mulighet til å påvirke utfallet.

Forslagsstilleren mener derfor at statsministerens deltakelse bør fastsettes og reguleres i Stortingets forretningsorden, og at den må være hyppigere enn i dag. Forslagsstilleren innser imidlertid at det kan være spesielle forhold som tilsier at det ikke vil være mulig for statsministeren å være til stede i Stortinget og foreslår derfor at det i Stortingets forretningsorden § 53 andre ledd legges til en formulering om at:

«Statsministeren skal, med mindre særlige hensyn tilsier noe annet, møte i den muntlige spørretimen minst én gang per måned.»

Praksis i andre land

Innføringen av en muntlig spørretime ble initiert på bakgrunn av tilsvarende ordninger i andre lands parlament. Det er variabelt i hvilken grad det er regulert hvordan og hvor ofte statsministeren i de ulike land deltar i de respektive lands muntlige spørretimer.

I Sverige har man om lag den samme praktisering som i Norge:

«Ungefär en gång i månaden svarar statsministern ensam på frågor, den så kallade statsministerns frågestund.»

Det er også nær den samme formulering i den svenske riksdagsordning som det er i Stortingets forretningsorden:

Kapittel 6 § 3 tillegg 6.3.1:

«En frågestund anordnas varje torsdag under de veckor som kammaren sammanträder för annan handläggning än bordläggning.

Om arbetsförhållandena i riksdagen kräver det, får talmannen för en viss vecka besluta att frågestunden anordnas på en annan dag än en torsdag eller att frågestunden ställs in.

Regeringskansliet anmäler till kammarkansliet senast på fredagen i veckan före frågestunden vilka statsråd som kommer att vara närvarande. Meddelande om detta lämnas utan dröjsmål på det sätt som talmannen bestämmer. Lag (2003:180).»

I Danmark er praksis noe annerledes. I forretningsordenen for Folketinget § 20 Stk. 10 heter det:

«Ønsker et medlem at stille spørgsmål til en minister til umiddelbar besvarelse, finder dette sted i en spørgetime, der opføres på dagsordenen efter formandens beslutning. Statsministeren meddeler Folketinget senest kl. 10 dagen før spørgetimen, om statsministeren vil indlede spørgetimen med at give Folketinget en orientering i op til 5 minutter om foranstaltninger, der påtænkes iværksat af regeringen, eller om andre offentlige anliggender. Statsministeren meddeler samtidig, hvilke ministre der deltager i spørgetimen. Hvis spørgetimen indledes med en orientering fra statsministeren, skal Folketingets formand umiddelbart herefter give medlemmer, der ønsker at stille spørgsmål, anledning til at tilkendegive dette. Indledes spørgetimen ikke med en orientering, skal medlemmer, der ønsker at stille spørgsmål, meddele dette senest ved spørgetimens start. Formanden kan i særlige tilfælde inddrage spørgsmål fra medlemmer, som ikke senest ved spørgetimens start har meddelt, at de ønsker at stille spørgsmål. Formanden afgør, hvilke medlemmer der kan stille spørgsmål, og i hvilken rækkefølge.»

I Storbritannia møter statsministeren til spørretime hver uke, men begrenset til ca. en halv time og med en litt annen struktur:

«Starting at 12pm, the Prime Minister answers questions from MPs in the Commons for half an hour every Wednesday.

In most cases, the session starts with a routine 'open question' from an MP about the Prime Minister's engagements. MPs can then ask supplementary questions on any subject, often one of current political significance.

Opposition MPs follow up on this or another topic, usually led by the Leader of the Opposition. Normally, he/she is the only MP allowed to come back with further questions.»

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I Stortingets forretningsorden, niende kapittel § 53, 2. ledd, gjøres følgende endring:

I den muntlige spørretimen svarer medlemmer av regjeringen på spørsmål som stortingsrepresentantene stiller muntlig. Senest mandag kl. 11.00 meddeler statsministeren til stortingspresidenten hvilke regjeringsmedlemmer som vil delta i den muntlige spørretimen samme uke, og presidenten gjør representantene kjent med dette. Statsministeren skal, med mindre særlige hensyn tilsier noe annet, møte i den muntlige spørretimen minst én gang per måned.

21. mars 2012